

RESSORGIMENT

SUMARI

La força de les conviccions.— Del ressorgiment occità.— La darrera classe. (Setembre 1923), per Xavier Regàs.— Tolerància excessiva, per J. Costa i Bruguera.— Stresemann insisteix, per P. de Reig.— Guimerà.— La companyia catalana d'almogàvers, per L. Nicolau d'Olwer.— El camí del sol, per Angel Guimerà.— Els llibres, per Gràcia B. de Llorenç.— Una espina nova, per I. Bosc i Romaguera.— L'home il·lusionari, per J. Grau-Elies.— Teatre Català, per N.— Juny, per Josep Maria de Segarra.— Comentaris, per Pení.— Cançons populars de Catalunya.— Notícies.— Pro Font a Ignasi Iglésies.

GRAVATS: Paisatge de Peratallada (Empordà).— Rasquera, prop de Mora la Nova.— Castell d'Escornalbou.— Detall del Monestir de Sant Benet de Bages.

Oficines: Pergamino, 244 * Buenos Aires
Any XIV * Juliol, 1929 * Número 156

**DICCIONARI
DE LA
MÚSICA, IL·LUSTRAT**

EDITOR:
"Central Catalana de Publicacions"
(BARCELONA)

Tot professional o afeccionat a la música ha de
subscriure's-hi. \$ 1.25 per mes.

Representants:
J. M. VAZQUEZ | **A. ROCCA**
SARMIENTO 1116 - Bs. AIRES | 5 i 46. LA PLATA - F. C. S.

Conservatori "Fontova"
Fundat per **CONRAD A. FONTOVA**

DIRECTOR:
J. M. VAZQUEZ

Classes de Solfeig, Harmonia, Cant, Instruments
i Declamació.

La classe de Teoria conté: Formes musicals,
Anàlisi, Història i Estètica.

Lliçons particulars :: Pràctica de Pedagogia.
Conferències i Audicions.

SARMIENTO 1116

U. T. 1810, Riv. 37

PLANAS & MARQUÈS

LAS HERAS, 3756-60 . BUENOS AIRES

U. T. 71, Palermo 5677

Taller de reparació de tota mena
d'automòbils.

Especialitat i recanvis per a cotxes
HUDSON i ESSEX.

Estació de servei **DELCO-REMY**
AUTO LITE i acumuladors
PREST-O-LITE.

Llum. Ignició. Arrencada. Repara-
ció, càrrega i venda.

Instal·lacions completes d'electri-
citat per a l'automòbil.

"ARTICLES DE CONTRABAN"

Catalunya sota la Dictadura espanyola

Un volum de 180 pàgines \$ 2.—

S'envia franc de port a qualsevol part de la república

Demandes a "Ressorgiment"

PERGAMINO 244

S'està exhaustint la segona remesa de l'obra
mestra de **VENTURA GASSOL**

LA DOLOROSA

Preu \$ 1.50 - Interior \$ 0.20 per certificat

A total benefici de l'autor

Demandes:

CASAL CATALÀ

Bmè. MITRE 1281

BUENOS AIRES

"LA REVUE DE CATALOGNE"

Revista internacional de Lletres, Ciències i Arts

REDACCIONS A

PARIS - MARSELLA - BARCELONA

ADMINISTRACIO:

60, Rue Paradis, Marsella (B. du R.) France

Redactada en llengua francesa a fi d'abastar el públic
mundial, LA REVUE DE CATALOGNE serà l'òrgan au-
toritzat de la nostra cultura davant del món, serà el llaç
d'unió entre els nostres pensadors, escriptors i artistes i
els seus col·legues estrangers i tendirà a la compenetració
d'uns i altres. Perseguint aquesta alta finalitat, acollirà
la col·laboració d'homes de tots els països i publicarà
selectes traduccions d'obres catalanes.

Tots estem interessats en l'èxit d'aquesta revista.
SUBSCRIVIU VOS HI!

PREUS

Edició de luxe:

França, 100 frs.; Unió Postal, 120 frs.; Altres països, 140 frs.

Edició ordinària:

França, 50 frs.; Unió Postal, 60 frs.; Altres països, 70 frs.

Representant a l'Argentina:

"RESSORGIMENT"

PERGAMINO, 244

RESSORGIMENT

ANY XIV

BUENOS AIRES, JULIOL, 1929

NÚM. CLVI

La força de les conviccions

No ens sap pas greu de dir que, malgrat tot i per damunt de tot, som uns entusiastes, uns optimistes de l'esdevenidor de Catalunya. Per damunt de les contrarietats de tota mena per què passa la nostra estimada pàtria, no perdem mai la fe en el triomf dels ideals que han d'arrabassar-la del poder despòtic de l'Estat espanyol. El nostre optimisme és incorregible; la nostra fe fonament arrelada.

De vegades ens sentim aclaparats davant la realitat dels fets adversos, i un pic de decepció sembla que vulgui enfredorir l'entusiasme i la fe que tenim en la llibertat que somniem. De seguida, però, ve la reacció i, després de la crisi, ens sentim més convençuts encara de la victòria que s'apropa.

Sovint ens queixem de l'apatia regnant a Catalunya davant les contínues ofenses del govern a la nostra cultura, als nostres costums, a tot allò que ens és car, i vessem paraules que segons qui les llegeixi pot considerar-les com expressió d'un pessimisme que mai no hem sentit. Qui senti, però, la força i el neguit de les pròpies conviccions en els ideals que han d'alliberar la nostra terra, no interpretarà mai els nostres plans ni els nostres blames, com a conseqüència d'un apaïcament de la fe que ens manté tothora lluitant, dintre la nostra modèstia de lluitadors, per la independència de Catalunya; ans ho considerarà com a resultat d'una impaciència que no pot existir si no hi ha una força que la promogui, i aquesta força és en nosaltres un amor il·limitat a la nostra pàtria i un desig vementíssim de fer-la independent, lliure en absolut de poders, tuteles i forces estranyes. Ens sentim decebuts, sovint, dels homes; mai, però, no ens en sentim de l'ideal. Per desenganys que rebem dels nostres polítics, mai no minva la nostra fe en la llibertat de Catalunya, ans el nostre cor batega amb més delit i la nostra ànima se sent més abrandada del foc sagrat. Les desercions, covardies o febleses són un incentiu per al nostre optimisme i un imperatiu per la nostra voluntat de lluita. Cada vegada que un dels nostres homes significats cau en alguna d'aquelles febleses humanes, sentim més la responsabilitat del deure envers la pàtria i ens considerem més obligats a servir-la i a estimar-la.

Ens fan llàstima aquella mena de catalans qui sense analitzar les raons per les quals Catalunya té dret a la independència,

un dia, de cop i volta, fan professió de fe en els ideals alliberadors — sempre a ran d'algun esdeveniment de caràcter polític: Solidaritat, triomf electoral d'Acció Catalana, adveniment de la Dictadura, alçament frustrat de Prats de Molló, etc. — i de la mateixa manera que han abraçat la nostra causa, se'n desenten, un altre dia, decebuts, amargats, diuen, pel "desengany", d'una agrupació, d'un home o simplement per la persistència de la Dictadura. Els compadim a aquests catalans patriotes d'ocasió. Ens inspiren commiseració i llàstima, perquè prou pena tenen d'ésser com són: Xais de ramat; homes que no poden reunir un criteri propi; esperits raquítics, volubles i versàtils, que es deixen influenciar per altri amb una facilitat sorprenent.

Del ressorgiment occità

Els nostres lectors ja han estat assabentats de l'interessantíssim moviment espiritual que s'està produint a l'altre costat dels Pirineus i que té per objecte l'acostament dels pobles de raça occitana.

Per això creiem que trobaran oportuna la transcripció que els oferim d'un fragment de la poesia "Les muntanyes", de Joan Maragall, tret del primer volum de les seves obres completes, en curs de publicació a Barcelona.

—Jo no sé com, prò un vent de profecia corre sobre eixos monts d'ací i d'allà; jo no sé quan, prò vindrà un dia que el Pirineu regnarà!
Vosaltres els del mar cap a Baiona, vosaltres els de Pau i d'Argelès, vosaltres de Tolosa i de Narbona i los del parlar provençalès; i tu, Aragó més alt, i tu, Navarra, òh catalans que a l'altra mar sou junts, aleeu els ulls al mur que ara ens separa: s'acosta el dia que serem tots uns...

Pareixerà l'amor damunt la cordillera, sos raigs resplendiran en la blavò, i la que fou barrera, serà el trono reial de la unió. Nostra parla suau, que s'acolora als mils reflectes de nostres valls semblants, d'uns amb altres és prou entenedora:

D'aquests elements se'n nodreixen tots els partits i tots els moviments. És allò que en diuen la massa: quan tot va bé engruixeix a meravella, però quan el partit polític, o el moviment nacional és posat a prova davant forces adverses superiors, disminueix de volum, ve la desbandada i solament resten al peu del canó, els convençuts, els entusiastes, els qui pensen amb el propi cervell, els qui per res del món ni per ningú no abdiquen de llurs ideals, perquè per damunt de tot, senten l'imperatiu de llur consciència que els assenyala el camí i el lloc de combat. Aquests són els que tenen les conviccions arrelades, homes de fe i de voluntat, temperaments equilibrats, ànimes nobles, tot cor i tot entusiasme, tot amor i esperit de sacrifici. Aquests són els herois de les grans gestes, els forjadors de voluntats, els triomfadors de totes les causes.

tots ens obrim els braços, quan ens diem
[germans.

Tots davallem de la mateixa alçada,
tots bevem l'aigua de les mateixes neus,
nostres cançons tenen igual tonada,
i nostres crits desperten — idèntics tor-
[naveus.

De mar a mar només hi ha uns Pirineus.

No va resultant realment profètica, la veu del poeta?

Aquest moviment ja ha estat objecte de persecució per part del govern espanyol, car ens informen de Barcelona que la policia va recollir els exemplars dels dos primers números del setmanari "Oe" que és el periòdic oficial del moviment pan-occità.

De sempre, aquest moviment ha estat estimat cordialment per nosaltres i cada dia hi descobrim noves possibilitats que ens el fan estimar més.

Si voleu que la llengua catalana imperi damunt totes les activitats del nostre viure nacional, contribuïu a l'obra magna d'educar els infants en l'idioma de la Pàtria. Aquesta tasca d'un alt sentit cultural i patriòtic la realitza l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana.

Feu-vos-en socis!

La darrera classe (Setembre, 1923)

(Adaptació lliure d'un conte d'Alfons Daudet.)

Aquell matí jo feia tard a l'escola i em feien molta por els renys del senyor Soler, el mestre del poble. Més que més perquè aquest ens havia dit que ens preguntaria els participis i jo, la veritat, no en sabia ni mitja paraula. Per un moment em va passar pel cap la idea de fer campana i passar el matí corrent pels camps.

Feia un dia tan esplèndid, tan clar!

Sentia xiular les merles en l'espessor del bosc que em calia travessar per a baixar de la Masia al poble, i al fons de tot, en un pla que hi ha al darrera de la Serradora, uns companys jugaven a pilota. Tot plegat era força més temptador que la regla dels participis. Però una estranya força em féu resistir i vaig córrer adalerat cap a l'escola.

En passar pel davant de la Casa de la Vila, vaig veure que hi havia molta gent aturada davant la fusta dels avisos oficials. Des de feia uns quants dies que en aquella fusta de la paret s'hi enganxaven totes les notícies odioses. Un dia era la prohibició d'exhibir la nostra bandera estimada, que teníem fins i tot de punt al llibre; l'altre la de tocar el nostre himne; el de més enllà, l'amenaça d'una penya al que organitzés una tocada de sardanes, i jo pensava, sense deturar-me per por de fer tard: —Què deu passar, encara!

Aleshores, en veure'm córrer d'aquella manera, el ferrer qui treballava amb l'enclusa gairebé al mig de la plaça, va dir-me:

—No corris tant, menut, que encara hi arribaràs massa aviat a l'escola.

Em vaig pensar que em jugava una broma i vaig entrar al petit pati que hi havia davant l'escola, tot sufocat.

Generalment, abans de començar la classe, es feia un gran escàndol que se sentia des de mitja plaça. Els pupitres que s'obrien i es tancaven, les lligons repetides en veu alta per a que quedessin gravades a la memòria, tot tapant-se les orelles per a no ésser destorbat pels companys que seguïen idèntic procediment, i aquell regle monstruós. Aquell regle amb què el mestre picava damunt les taules, mentre eridava:

—Una mica de silenci, si us plau.

Jo acostumava aprofitar aquell rebombori per a anar a asseure'm al meu lloc sense ésser vist. Però justament aquell dia, hi havia una calma absoluta, com un matí de diumenge. Per la finestra oberta veia els meus companys, cadascú al seu lloc, i el senyor Soler que anava amunt i avall amb el ditxós regle sota el braç. Em calia obrir la porta i entrar en mig d'aquella calma afrosa. És fàcil endevinar quina por tenia i quin efecte havia de fer la meua cara roja com un perdigot.

Amb un bellíssim conte adaptat a la realitat del moment actual de Catalunya, Xavier Regàs, jove advocat i notable escriptor, inicia avui la seva col·laboració a RESSORGI MENT. En aquests temps d'inhibició si no és amb mires a "bastir-se un clos", i encara, així, allunyant el perill, l'aportació generosa, desinteressada, d'homes com Xavier Regàs, a l'obra essencialment patriòtica de la nostra revista, és molt més meritòria i estimable. Vagi a ell, amb aquests mots cordials, la nostra gratitud, intensa i vivíssima. — La Redacció.

Dones bé, no va passar res del que jo em temia. El senyor Soler em va mirar sense cap mena de rancúnia i em va dir amb veu suau:

—Ves, corre al teu lloc, Joanet. Anàvem a començar sense tu.

Vaig passar les cames pel damunt del banc i em vaig asseure ràpidament al meu pupitre. Aleshores, ja bon xic calmat de l'esverament de l'entrada, em vaig fixar que el mestre anava tot mudat. Portava aquella americana negra i aquell pantalon ratllat, tan senyor, que només s'havia posat dues vegades d'ençà que el teníem al poble: El dia del repartiment de premis i el dia que va venir el president de la Mancomunitat. Ultra això, en tota la classe, hom notava un no sé què, quelcom difícil d'explicar, però que li donava un cert aire d'extraordinari, de solemne.

Mentrestant, el senyor Soler, havia pujat al seu sitial i amb aquella mateixa veu suau que m'havia rebut, ens deia:

—Amics meus. És la darrera vegada que us dono classe. Ha vingut l'ordre de Barcelona que no es pot ensenyar més que en espanyol, i des de demà haureu d'anar a l'escola oficial. Avui és la vostra darrera lliçó de català. Us demano que estiguen ben atents.

Aquelles paraules em revoltaren. Ah, els miserables! Vetaquí el que havien enganat a la Casa de la Vila.

La darrera lliçó de català!

I jo que amb prou feines sabia escriure! Ja no podria aprendre mai més, dones! Com me'n penedia ara del temps perdut, de les campanes fetes per anar a caçar nius o a jugar a pilota a la riera! Els meus llibres que feia un moment els trobava encara pesats, empipadors, la Gramàtica, la Història de Catalunya, em semblaven ara uns vells amics als quals em feia una pena horrible haver d'abandonar. El mateix em passava amb el senyor Soler. La idea que se n'ana-

va, que no l'havia de veure mai més, em feia oblidar els càstigs i els cops de regle.

Pobre home!

Era per a celebrar degudament aquella darrera classe, que s'havia posat el vestit de les festes. Era aquest adéu a la pàtria que l'hi havia encomanat aquella suavitat a la veu.

Mentre m'entretenia en aquestes reflexions, vaig sentir cridar el meu nom. Em tocava dir la lliçó. Hauria donat qualsevol cosa per a poder dir d'una tirada tota la regla del participi, ben alt, ben clar, sense una sola errada, però em vaig embolicar als primers mots i em vaig quedar dret, tambalejant-me en el banc, avergonyit, sense gosar aixecar els ulls de terra. Veig sentir que el senyor Soler em deia:

—No et renyaré pas, Joanet, que prou portes el càstig en tu mateix. Ja veus el que et passa a tu i als teus companys. Cada dia us heu anat dient: Bé, ja tinc temps, ja aprendré demà. Hi ha més dies que llangonisses. I bé, ja veus com heu acabat... Ara aquesta genteta tenen el dret de dir-vos: Vosaltres voleu ésser catalans i res més que catalans i no sabeu parlar ni escriure la vostra llengua... I el mal de tot això, Joanet, és que no es pot dir que tota la culpa sigui vostra. Tots hi tenim la nostra part de responsabilitat.

Els vostres pares no s'han interessat prou perquè aprenguéssiu. S'estimaven més enviar-vos a treballar la terra o a la fàbrica per a tenir uns quants sous més al cap de la setmana. Ara perquè era el segar, ara perquè era el batre, més enllà pel veremar, sempre hi havia un motiu o altre pel qual no anéssiu a classe. A mi mateix, quants càrrecs no se'm poden fer! Les vegades que per aprofitar un bon dia hem anat a fer una fontada en lloc de treballar. Els dies que us he fet plegar mitja hora més aviat perquè em frisava per llegir un llibre que havia rebut de Barcelona... Si sabéssiu com em reuen a hores d'ara!

Així parlant, passant d'una cosa a l'altra, el senyor Soler es va posar a parlar-nos de la llengua catalana, dient-nos que era la més bonica del món, la més clara, la de més flexibilitat; que l'havíem d'estrènyer ben fort a dintre nostre i no oblidar-la mai, perquè quan un poble cau en l'esclavatge, mentre conserva la seva llengua, és com si tingués la clau de la presó.

Després va agafar una Gramàtica i ens va llegir la lliçó. Jo estava meravellat del molt bé que comprenia. Tot el que ens deia, em semblava fàcil, senzill. Cree també, que mai havia escoltat amb tanta atenció i que ell no havia posat mai tampoc tanta paciència en les seves explicacions.

Hauríeu dit que, abans d'anar-se'n, aquell bon home ens volia donar tot el seu saber, ficar-nos-el al cap d'un sol cop.

Acabada la lliçó, vàrem passar a l'escriptura. Per aquell dia el senyor Soler ens havia preparat uns cartipassos nous de trineja al començament dels qual hi havia escrit amb lletra rodona magnífica: "Catalunya". Eren com uns petits gallarets que onejaven a l'entorn de la classe, penjats dels nostres pupitres. Feia bonic veure com tots ens aplèvem, com amb la punta de la llengua entre les dents, anàvem escrivint aquell nom sagrat! I quin silenci! Se sentia perfectament el raspar de les plomes damunt del paper. Un moment van entrar dues crenetes, però ningú no s'hi va fixar, ni tan sols els més petits que s'aplicaven a fer els seus palots amb tota amor, amb tota consciència, com si allò fos català encara... Les dues orenetes, damunt d'una branca d'un arbre del jardí, xisclaven alegrement. Jo pensava per a mi:

—A veure si les obligaran a cantar en espanyol a elles també!

De tant en tant, quan aixecava els ulls del cartipàs, veia el senyor Soler immòbil en el seu sitial i passant la vista detingudament per tots els objectes de l'escola. No era difícil d'endevinar el sofriment d'aquell home que havia posat el seu amor en tot allò, que havia de deixar-ho de cop i volta, mentre sentia la seva muller que anava i venia, a la cambra del damunt, tot fent les maletes. Perquè aquella mateixa tarda, se n'anava. Marxava del país, qui sap si per a sempre.

Tanmateix, va tenir el coratge de fer-nos la darrera classe fins al final. Després de l'escriptura vàrem tenir la lliçó d'Història, i després els petits van cantar el "Ba, Be, Bi, Bo, Bu". Feia bonic sentir-los. Quin delit hi posaven! Quan algú s'equivocava, sentíem unes ganes de plorar tots plegats! Tota la vida me'n recordaré d'aquella darrera classe!

De sobte el rellotge del campanar va tocar dotze hores. El senyor Soler es va alçar, tot blanc, com el paper dels cartipassos.

—Amics meus — va dir, — amics meus..., jo..., jo...

Semblava que hi hagués quelcom que l'efegués. No va poder acabar.

Es va girar de cop i volta i amb passos vacil·lants se'n va anar cap a la pissarra. Ve prendre un tros de guix i, apretant amb tota la seva força, va escriure tan gros com va poder:

VISCA CATALUNYA!

Després va quedar-se allí, dret, immòbil, amb el cap recolzat a la paret, i, maneat de paraula, ens va indicar amb la mà:

—Ja hem acabat... Aneu-vos-en.

XAVIER REGÁS.

Tolerància excessiva

Hi ha un detall en la premsa catalana, que el considerem digne de parlar-ne, car creiem que el nostre públic llegidor l'accepta amb un excés de tolerància o d'indiferència injustificada, filla segurament de la manca d'exigència de què pateix la nostra raça, malgrat la nostra fama de posseïdors del defecte o qualitat oposats.

Ens referim als anuncis redactats en castellà en la premsa catalana.

Heu's ací una llista, treta d'uns quants exemplars agafats a l'atzar:

De la revista "Mirador" de Barcelona, del 7 i 28 de febrer i 7 de març: Casa de gramòfons César Vicente, Passeig de Gràcia, 4. — Mitges "Academie" A. Bloch, Rbla. de Catalunya, 11. — Oli de ricí "Golosa". — Pastilles "Morelló" contra la tos. — Sabó "Blancaflor" de La Garriga. — Automòbils "Essex". — Automòbils "Ford". — "Las veinte curas vegetales del abate Hamon".

De "La Publicitat" del 16 de febrer i 1, 15, 16, 17, 19, 20 i 27 de març: Agència d'investigacions "Romal", Pelai, 62. — Laboratori "Tió", Torrent de les Flors, 73. — Màquines per a calats "Weinhausen", Diputació, 273. — Un altre anunci de màquines de cosir, de la mateixa casa. — Segells de goma F. Nadal, Plaça Reial, 14. — Productes fotogràfics "Agfa". — Polvos antisèptics "Calber". — Motors Diesel M. A. N. — Automòbils "Citroën". — Anti-aplopètie "Lieja". — Aspirina Bayer. — Anuari Baylli-Baillière-Riera.

Suposem que els periòdics de Catalunya no poden rebutjar actualment els anuncis redactats en castellà.

Altrament, en comptes de fer una llista

de productes anunciats en castellà en la premsa catalana, per tal de no comprar-ne, caldria fer una llista de periòdics a no comprar ni llegir.

No és que el publicar un anunci castellà en un periòdic català signifiqui precisament un acte anticatalà. És, més aviat, per comoditat o per estalvi; perquè notarem que tots aquests anuncis són publicats en elixés, que abans o després són utilitzats en la premsa espanyola.

Aleshores, el que caldria aconsellar als tals anunciants, si és que no creuen convenient fer elixés en català, fóra que prescindissin dels elixés i anunciessin per mitjà dels anuncis confeccionats pels procediments tipogràfics.

I convindria fer-les entendre que un anunci publicat en idioma estranger — i sobretot en la llengua castellana, que hom ens vol imposar per la violència — en un periòdic català, té la mateixa virtut que tindria un anunci redactat en català damunt les planes de l'"A. B. C." de Madrid, per exemple.

Molt hi poden influir els mateixos encarregats de procurar els anuncis, aconsellant als anunciants.

Molt hi podem fer també els llegidors, no afavorint els productes anunciats en castellà en la nostra premsa.

Però creiem que més indicada que ningú, avui que la nostra premsa ha d'actuar tan engrillonada, podria ésser-ho la premsa catalana que es publica fora de Catalunya, per a aconseguir la curació d'aquesta lletja malura que sofreix la premsa de la nostra terra.

J. COSTA I BRUGUERA.

Empordà. — Paisatge de Peratallada; al fons l'Església.

Fotog. "Ressorgiment", per Bruguera.

Stresemann insisteix

La reunió que el Consell de la Societat de Nacions ha celebrat suara a Madrid hauria passat gairebé desapercebuda si no hagués estat per la incidència provocada per unes suposades declaracions del doctor Stresemann, ministre de relacions exteriors d'Alemanya i cap de la delegació del seu país, relatives al problema de les minories nacionals.

No ens interessa d'escatir si és veritat o no que el representant d'Alemanya en el Consell de la Societat de Nacions ha fet o no ha fet les declaracions que se li atribueixen. El que té importància per a nosaltres és que, verídiques o no, les paraules d'Stresemann afirmen el principi indestructible de l'existència d'un problema nacional català que reclama l'atenció dels homes qui es captenen dels interessos morals i materials del poble, i vénen, ensems, a donar un caràcter més accentuat d'internacionalització al nostre secular plet de llibertat.

Els avantatges materials que Catalunya pugui aconseguir d'aquest afer que tant d'enrenou produeix, no ens entusiasmen gens ni mica. Ja ho hem dit altres vegades: Àdhuc en el supòsit que la nostra pàtria arribés a ésser considerada minoria nacional i se li concedissin els drets que l'estatut de la Societat de Nacions atorga als grups minoritaris, no avançaria cap pas el nostre problema de llibertat integral, ans fóra un compromís que contrauríem davant del món en detriment de l'aspiració alliberadora que ens anima. Els compromisos que adquiriríem no compensarien pas, de bon tros, les concessions que en matèria d'ensenyança i de respecte als nostres costums i modalitats pròpies, hauria de fer l'Estat opressor, que ara ens les nega.

Hi ha sí, en la qüestió promoguda per aquell històric cop de puny d'Stresemann i renovada suara amb les declaracions que se li atribueixen sobre l'existència de problemes minoritaris dintre l'Estat espanyol, — Catalunya, Bascònia, etc. — un aspecte interessantíssim que és el que volem remarcar.

Stresemann planteja la qüestió de minories en una forma que ultrapassa els límits assenyalats en l'estatut o disposicions de la Societat de Nacions. Ell pretén la creació dintre de la S. de N. d'una Comissió permanent encarregada d'estudiar tots els problemes d'aquesta índole existents i els que es presentin, tant si es troben emparats pels tractats actuals com no. I això ja és ben distint del criteri que sosté la nomenada comissió dels tres i d'allò que estableixen les disposicions de la Societat de Nacions sobre la matèria, segons les quals cap grup minoritari no pot ésser pres en consideració ni pot formular cap demanda

ni queixa si no forma part d'un Estat membre de la Societat de Nacions, i no sigui reconegut oficialment per l'Estat a què pertany.

De manera que en el cas de Catalunya i Bascònia, per exemple, com que l'Estat no els reconeix personeria — ja ha dit En Primo, davant les suposades declaracions d'Stresemann, que a l'Estat espanyol no existeixen problemes de minories, — resulta que resten fora de les disposicions establertes al respecte i, per consegüent, no poden pretendre de la Societat de Nacions ésser ateses en llurs demandes. Catalunya ja ho sap per experiència.

La teoria d'Stresemann, tan combatuda pel Consell de la S. de N., està destinada a tenir derivacions que possiblement destorb'n la calma característica amb què es desenrotlla l'obra de l'organisme de Ginebra. Fora de la Societat de Nacions, hi ha a Europa una atmòsfera favorable al reconeixement dels drets nacionals dels petits pobles sotmesos. El Congrés anual de les Nacionalitats oprimides n'és una prova clara. Cada any es reuneix pocs dies abans que ho faci l'Assemblea de la Societat de Nacions i les seves deliberacions influeixen prop d'alguns representants legals de països associats i tenen repercussió dintre l'

Assemblea. L'any passat foren els delegats d'Holanda, de Suïssa i d'Austria, a part d'Alemanya, els que plantejaren la qüestió, els quals mostraren llur disconformitat amb la teoria de Politis i Mello Franco que defensen el dret de la força contra els pobles febles, i reclamaren la creació de la Comissió Permanent de Minories, contra el parer de Briand de deixar la qüestió tal com està actualment.

Resumint: Nosaltres no tenim cap mena de fe en aconseguir per Catalunya cap benefici de l'anomenada qüestió dels drets de les minories si aquesta no es planteja en la forma clara de donar a les nacionalitats oprimides el règim de llibertat o d'autodeterminació consignat en les històriques i avui menyspreades catorze clàusules del projecte de Wilson que determinaren la creació de la Societat de Nacions.

L'actitud d'Alemanya i dels altres representants que havem anomenat, poden produir el debat a l'entorn del projecte Wilson i posar en situació apurada els representants dels grans Estats que ara s'oposen al reconeixement dels drets dels petits pobles a viure una vida pròpia i lliure de tuteles estranyes. Posada en aquest terreny la qüestió ja ens fóra més simpàtica, malgrat la convicció nostra que el plet de la llibertat nacional de Catalunya és un afer que ha de dirimir-se per mitjà de la violència.

P. DE REIG.

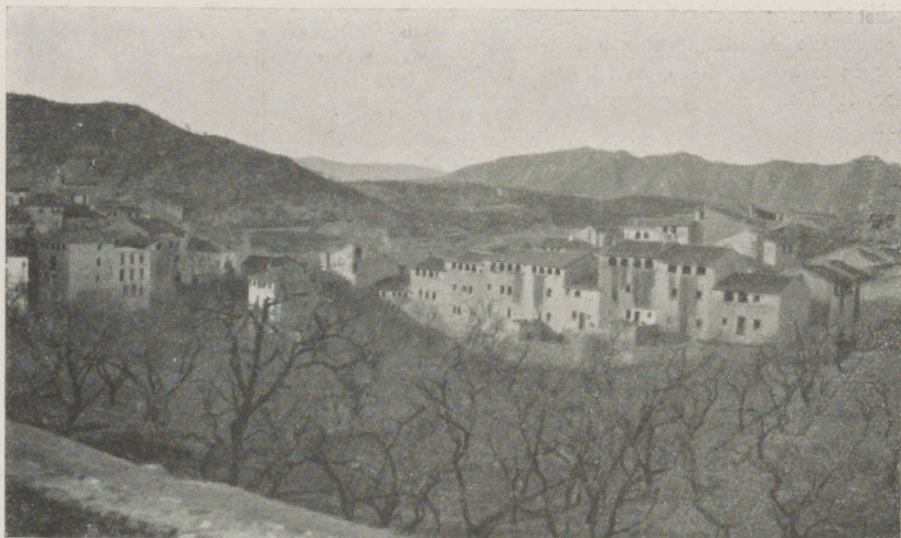
G u i m e r à

AQUEST MES S'ESCAU EL CINQUE ANIVERSARI DE LA MORT D'ANGEL GUIMERA, UNA DE LES PERSONALITATS CABDALS DE LA RENAISSANCE CATALANA.

EL RECORD DE LA SEVA OBRA GENIAL PERDURA EN NOSALTRES, TANT COM L'EXEMPLARITAT DE

LES SEVES CONVICIONS PATRIÒTIQUES.

SIGUIN AQUESTES RATLLES L'HOMENATGE FERVORÓS DE "RESSORGIMENT" EN L'ANIVERSARI DEL TRASPÀS DEL GLORIÓS PATRICI, DRAMATURG I POETA.

Terres tarragonines.— Aspecte de Rasquera, prop de Mora la Nova.

Fotog. «Ressorgiment», per Barnils.

La companyia catalana d'almogàvers

En venir la primavera de 1304, la campanya recomença. Llarga serà i dura. Una marxa ràpida pels detestables camins de l'Anatòlia, trenta set milles cobertes en disset hores, menen els catalans de Nif a Tira (Tyrrhaion). La ciutat sobergueja dalt un comellar. Lluny d'ella dues milles, hi ha "l'església on jau lo cos de monsenyor Sant Jordi que és una de les belles esglésies que io hanc veés", diu Muntaner. Tota la plana està dominada pels tures, que saben la ciutat desguarnida. Un matí, però, a l'alba, els sorprèn de veure obrir les portes i sortir-ne a combatre 'ls mil almogàvers a peu i dos cents de cavall. És que a la nit, sense remor, havien arribat els catalans del megaduc Roger. També aquesta vegada els enemics són vençuts i allunyats, però la host catalana sofreix la pèrdua del seu senescal, Corberan d'Alet. En la fúria de l'encalc, ujat de la calor i la pols, el jove Corberan s'havia desguarnit el cap, i una sageta turca li diu la ferida i la mort. Gran és el dol de la host, i gran el de Roger, qui s'estimava el jove senescal com un fill i volia mullerar-lo amb una filla seva, — seva i d'una dama de Xipre. — Les noies havien de celebrar-se en retornar de Constantinoble, on la donzella s'estava amb la seva madrastra, tan jove com ella, la megaduquessa Maria. En lloc d'unes noies sumptuoses a la capella imperial de les Blanquernes, hom celebra a Corberan d'Alet uns funerals d'heroi a l'església de Sant Jordi. Gran honor d'un cavaller català, d'ésser enterrat vora el cos del sant patró de la cavalleria i de Catalunya! "Vuit jorns s'hi aturà lo megaduc e l'host, per ço que la tomba d'En Corberan fos feita rica e bella".

La posta de Corberan d'Alet coincideix gairebé amb la sortida d'un nou astre, que serà de primera magnitud en la constel·lació dels cabdills de la Companyia catalana: Bernat de Rocafort. Ell no havia pogut desembarcar amb Roger de Flor: afers personals el retenien a Itàlia. Per la pau de Caltabellota els reis Frederic i Robert s'havien compromès a retornar-se els castells que respectivament ocupessin a Calàbria i Sicília. Però, dels castells que per al rei català es mantenien a Calàbria, alguns eren de Bernat de Rocafort, qui no els volia retre a l'Anjou si no n'era amplemment indemnitzat. Llargues i enutjoses foren les negociacions: tanmateix En Rocafort va fer triomfar les seves exigències. Això enllestí, nolieja dues galeres, i, amb mil almogàvers i dos cents homes amb arrens de cavalleria, va a Constantinoble per engruixir la host catalana. L'emperador l'adreça a l'almirall Ferran d'Aunés, que havia pres

Ens complavem a transcriure un fragment del llibre "L'Expansió de Catalunya en la Mediterrània Oriental", que refereix les proeses dels almogàvers a Orient. Aquest llibre, de Lluís Nicolau d'Olwer, és una de les més importants obres que s'han escrit a Catalunya durant el que va de segle. — N. de la R.

com a base naval l'illa de Xiu. Justament llavors està a punt de sortir-ne.

Després dels fets d'armes de Tira, el megaduc tramet, per la via d'Esmirna, a l'almirall, l'ordre que, sortint de l'illa de Xiu i fent proa cap el S. E., vagi a Ania (Anaea), petita ciutat de la costa, en front de Samos, on es reuniran per a la hivernada. Mentrestant arriba al Xiu Bernat de Rocafort; emissaris van i vénen; i Roger encomana a Ramon Muntaner d'anar a Ania per cercar el nou vingut i, tornant enrera, acompanyar-lo a Efes, a mitjan camí entre Tira i Ania. Això dona motiu al cronista i als vint de cavall que l'escorten de conèixer, abans que els altres, la ciutat famosa en la història dels orígens cristians. Muntaner visita devotament la tomba de l'apòstol Sant Joan, escolta bocabadat i erèdul les llegendes que en recull a la *Crònica*, i conserva com un preat talismà, ho per a tot mal, "la manna" miraculosa que ix del sepulcre d'any en any i que "denen tots los pelegrins que hi vénen". L'anomenada que a Efes li venia del sepulcre de Sant Joan fins li esborrava l'antic nom pel d'Hagios Theologos. D'aquest els tures en feien Aya-Suluk, i els italians, cercant-li una etimologia en la posició enlairada de la ciutat, li digueren Alto-Luogo, — d'en la forma catalana Alto-Lloc.

Muntaner, doncs, amb els seus vint cavalls, va de Tira fins a Ania, no sense combatre, tot fent camí, per rebutjar escomeses de partides turques. Ferran d'Aunés, Bernat de Rocafort, Ramon Muntaner, quantes de coses no tenen per contar-se! Tanmateix no s'entenen massa: no fos que el megaduc arribés abans que ells. En Rocafort pren cinc cents dels seus homes, els altres resten amb l'almirall, i, junt amb el cronista, arriba a Efes. Roger encara no hi és. En els quatre dies que tarda d'arribar amb la host, els diàlegs entre els dos vells amics són llargs. Entusiasta, ponderatiu, el bell parlar de l'Empordà escriu meravelles, perills i victòries; caut i reservat, En Rocafort no parla gaire, però vol informar-se amb exactitud de la situació interior de la Companyia, del comandament i dels guanys. La idea de fer-se'n amo i senyor potser ja passa, com una centella, pel seu front. Per a servir la seva ambició ex-

traordinària, En Rocafort té una valentia i una habilitat també extraordinàries.

De moment, En Rocafort serà el successor de Corberan d'Alet, successor en el càrrec de senescal de la host i successor en l'expectativa de matrimoni amb la filla del megaduc. Encara, com a gràcia especial, aquest li ofrena dos cents cavalls, i li dona, a ell i a tots els seus, paga de quatre mesos. Salvant En Pere d'Arós, qui, amb cent almogàvers i trenta cavallers, reula vers Tira per guarnir-la, tots els altres, combatent tothora, marxen a Ania a reunir-se amb l'almirall i els homes qui són amb ell. Allà, aplegats tots els caps de la Companyia, és tingut un gran consell de guerra. L'Anatòlia ha estat resseguida de nord a sud, de la Bitínia a la Jònia: hom acorda de travessar-la de ponent a llevant, — de la Jònia a la Porta de Ferro, — gorja del Taurus "qui és al departiment del Natuli del regne d'Armènia". Devien seguir — diu Schlumberger — "la vella i interminable ruta militar bizantina per la vall del Meandre, la regió del llac d'Apol·lònia, Ieònion, Baratha, Kastabala i Kibistra"; el camí que havien seguit tantes vegades els exèrcits bizantins, els que havien recorregut, plenes de fe i manedes de disciplina, les hordes dels croats, amb llur alè conqueridor d'Antioquia i de Jerusalem; el que setze segles enrera havien trepitjat els macedonis d'Alexandre el Gran. Els tures, atemoritzats després de la derrota soferta prop d'Ania, no gosen plantar cara; les ciutats gregues es senten deslliurades del vell pesombre musulmà, però els almogàvers, si fanmateix hem de creure els cronistes bizantins, cobren massa car el servei. "Els grecs, per lliurar-se del fum, s'havien llançat al foc", diu Pachymeras. Ell i Gregoras es complauen a narrar depredacions i malifetes. Per fi, arribats al peu del Taurus, els tures es reorganitzen. Són deu mil de cavall i vint mil de peu, diu Muntaner. Són les restes d'aquells poderosos exèrcits dels emirs turcomans que un jorn, amenaçadors i orgullosos, havien mullat llurs espases a l'aigua del Bòsfor. És el dia càlid de la Mare de Déu d'agost — festa assenyada a Catalunya — i el combat dura tota la jornada: comença a trenc d'alba, i la fosca de la nit detura l'encalc. "Desperta, ferro!", crida el megaduc amb la cavalleria. "Desperta, ferro!", bramulen els almogàvers que En Rocafort comanda. "Desperta, ferro!", repeteix mil cops el ressó de les afraus del Taurus. "Desperta, ferro!..." Gran combat. Gran victòria. Gran botí. Vuit jorns ha d'aturar-se la Companyia per llevar el camp: "lo guany fo sens fi, que hi faeren". I encara, perquè no sigui dit, els catalans munten fins a la ma-

teixa Porta de Ferro — la Porta de Cili-
cia, dels clàssics. Tres jorns hi acampen.
De l'altre cantó hi ha el reialme cristià
d'Armènia: hi regna un amic del comte-
rei; els mercaders catalans hi trafiquen; fa
pocs mesos que Ramon Llull s'hi estava.
Enrera, han deixat les províncies d'Anatò-
lia, deslliurades per llur esforç: els turcs
s'han fet fonedissos pels viarans inaces-
sibles del Taurus. Tres dies en mig d'aquell
paisatge d'alta muntanya, que deu recor-
dar-los el Pireneu pairal, acampen els al-
mogàvers. Ells seran el darrer exèrcit cris-
tià que trepitgi aquelles terres. La bande-
ra catalana i la bandera de Sant Jordi tres
dies hi flamegen. Quan ells se les enduguin,
cap altra que la Mitja Lluna de l'islam no
tornarà a aixecar-s'hi. (*)

L. NICOLAU D'OLWER.

(*) Muntaner, cap. 206-208; Schlumberger, p. 64-82.

EL CAMÍ DEL SOL

(Fragment del primer acte)

ROGER

Sí, sempre!

Sempre endavant mes almogàvers! Mira'ls,
Guerau d'Arenes; són dels teus; ta pàtria
els ha posat al món, de Catalunya
i d'Aragó han sortit. Sens ells no fóra
Roger de Flor qui és. Sens ells, l'onada
de sang turquesa no hi ha al món qui aturi;
i eixordant a la terra, s'estendria
per a sempre al damunt Constantinoble
fins al cim de ses cúpules més altes.
I ells ni ho saben qui són. Corona i porpra
sostenen amb ses mans els Paleòlegs,
i mireu-los com van; semblen captaires!
Regnes enjauen i tresors curullen,
i en mig de pellingots ses carns s'obiren,
i ni escut ni cuirassa els arceera!
Mes tanseval mentre espetegui enlaire
l'estendard d'Aragó i de Catalunya!
Sols i serenes els han fet de bronze!
On van sos ulls la mort hi fa la feina!
Dormen al ras amb pluges i ventades,
sobre la terra el cap, per on arriba
encara el trepinar d'estols que fugen!
Pateixen fam i fret, i el pa se'l mengen
esquitxat de sang pròpia i sang contrària!
Els abrusa la set, i als tolls fangosos,
disputant-ho als cavalls, tots junts s'aben-
[ren!]

Lluïten de sol a sol, botent com tiges,
eaien i alçant-se, entre les dents la fulla
de ferro pirenenc i al puny l'escona!
Barra un camí un tot sol; els rius detenen
amb morts i agonitzants, i omplen les valles
de bèsties i genets: tant se'ls endona!
Obren el ventre al vol al cavall frèstec
que, venint com el llamp, al caure tira
pel cap el ture a qui d'un cop degollen!
Fills meus, carn de ma carn, raça volguda,
nostre és el món, duent el sol per guia:
de cara al sol mes almogàvers, sempre!

ANGEL GUIMERÀ.

E l s l l i b r e s

EXCELSIOR, de Marçal Trilla i Rostoll.

Hom digné que a Catalunya hi minvava,
en el seu ram cultural, l'exercici del conte,
en literatura, i els nostres estilistes, amb
el subtil Carles Soldevila, significat entre
ells, ja en feien reflorir la branca, tot àgil-
ment.

Hom insinuà que faltaven conreadors de
la novel·la. I un esplet n'apareixia, àvids
d'aportar el seu tresor i els seus possibles
al patrimoni sagrat del nostre esperit.

D'entre la collita, un present se'n des-
prenia suau, i venia a caure a les nostres
mans, daleroses.

És la novel·la de Marçal Trilla i Rostoll,
Excelsior, eixida de les Edicions del "Dia-
ri de Mataró", en 1927.

Encapçala l'autor la seva obra, amb els
versos d'inoblidable bellesa, massa sovint
negligits, però, pels nostres esperits, desen-
coratjats pels atzars de la vida:

"Vigila, esperit, vigila,
no perd's mai el teu nort;
no et deixis du a la tranquila
aigua mansa de cap port.

.....
Sempre amb les ales esteses,
sempre, sempre mar endins!"

Sempre, sempre!... L'autor hi pren hàlè
per a llançar-se a l'ardua tasca de lliurar
l'obra del seu esperit, el seu amor i la seva
honradesa, a l'enfortiment de la pàtria.

I ens presenta l'heroi del seu estudi,
Jaume, vencent totes les dificultats d'una
vida atzarosa, per a arribar a ésser porta-
dor de símbols, elavant-ne la bandera dalt
de la torre més alta de les seves cobejan-
ces, de les seves il·lusions; duent de la mà
l'heroïna que ha d'acomplir els destins d'
una pàtria en trànsit de redempció.

Ah, Marçal Trilla, quines dificultats ha-
ven trobat, entre el vostre somni i el que
els lligams que ens subjecten us permetia
de dir! Amb esperits com el vostre, d'
irreductible sentir, quines ganes donen de
llançar-se a la croada, i contra tot, atényer
de plantar la bandera, ben alta, dalt de la
torre més alta, espetegant de victòria, ar-
borada de voluntats!

Repetiu-nos-les, encara, dieu-nos-les, en
altres obres, aquestes coses que havem en-
trelleuat, que ens heu volgut dir en la vos-
tra novel·la.

Excelsior! ha d'ésser el sant i senya, ara
i sempre, i ara més que mai!, de tots els
cors.

TIERRA MALDITA, de Gaspar L. Benaven-
to.

Al gentil traductor dels nostres versos,
a l'amic de les nostres ànimes, resposta de

salutació amb què ens lliura el seu segon
llibre de poesies

"Cordialitat de sentiments, confrater-
nitat d'ideals"... Nosaltres a ell, amb la
mateixa efusió!

I en ocasió tan cara, en referir-nos al
poeta de "Sol de amanecer" i "Tierra mal-
dita", recordem així mateix la poetes-
sa argentina Rosa García Costa, la traduc-
tora inspirada de les nostres Gertrudis Ro-
maguera i Clementina Arderiu.

Gaspar L. Benavento, en "Tierra mal-
dita", ens ofereix la suggestió dels pai-
satges de la Patagònia, on: "la tierra, es
flaca; el cielo, duro; la mujer, huraña";
en contraposició de "Sol de amanecer",
qui reflecteix els panorames exuberants i
càlids d'Entre Ríos, terra fèrtil d'aquesta
vastíssima Argentina.

Malgrat "ese lampo de melancolía" que
de tant en tant "tinta" els seus poemes;
"no ho prenguen, ens diu, com un indici
de tardor espiritual". Tracta el poeta de
conservar la seva virtut, "la rara virtut
de no cantar la nit", ço que elogiava, co-
menta, un crític desconegut... "de no
cantar l'ombra, la pena... Car bé prov
carregament té cadascú amb la pena prò-
pia!" No vol que uns amb altres ens la
comuniquem l'angoixa dels sentiments.
Aquestes paraules encoratjadores ens les
dedica en el pròleg amb què ens obre les
pàgines del seu nou llibre.

Per què, però, es posa alerta contra
aquest dolor, que el sobta mentre contem-
pla els cimals nevats, i sovint li fa oblidar
els seus vintiquatre anys?

Lamentable fóra tractar de constituir-se
en poeta de circumstàncies, no volent do-
nar una àmplia llibertat a les exigències
de la seva lira. Si sent aquest dolor (per
altra part, molt característic dels poetes
argentsins), ens l'ha de dir igualment. Més
plena la copa que la que ens ofereix l'altra
poetessa sudamericana, Gabriela Mistral,
per ell invocada en aquest llibre ("Plega-
ria lírica que el poeta dirige a Santa Ga-
briela Mistral, en la tierra") i per nosal-
tres seguida en els seus passos de peregrina-
na dolorosa! I malgrat això, oh germà
Gaspar L. Benavento!, qui no besarà en-
fervor les sandàlies de Santa Gabriela,
on la seva petja fa florir els nards i les
passionàries del seu sentir, els quals em-
baumen les potències de l'ànima i enjoiem
l'esguard més estemordit? Per la seva do-
lor, vera, no refusem pas la vida, ans ens
hi encaminem novament, alentats en el seu
exemple fervorós.

Canteu-nos, amb aquella persistència que
vol ésser alegre:

"Jo sóc un molt ric poeta:
tinc una pleta d'estrelles".

Dieu-nos, encara, la inquietud que us dó-

na cobriment de cor quan ens canteu "Un arbre":

Penja el dolor, ofegat sobre les branques,
en la serenitat un poquet trista
que li afebleix l'ombra i li allarga.

No endebades s'acosta
el qui crema les fulles i el qui gela la saba

Que el cru mestral mossega,
i que la neu, en caure sobre l'aia
del nu ramatge, el fredorene sudari
hi estén, de la calma?

Què importa!
Si encara hi haurà sol en les aurores,
i el miracle del sol prendrà les gemmes
en la coreada soca, dura i magra!

Si no són dels ocells, les cantades fraternes
seran del llaurador, qui les cantarà, a l'
[alba,
i assistirà a les festes de les pluges auri-
[feres
vers el prodigi màgic de les entranyes!

S'aniran enfonsant en el tronc les cívells,
en tant que multipliquin les putrefactes
[llagues?
Mentre hi hagi una gota de vida en les ar-
[tèries,
del refflorir anirà glatint una esperança!

Potsè estarà sens forces
i ja de res serveix la bellesa i la gràcia
del retorn jovial de primavera?

Què hi fa! Si en la cabanya de l'amie lle-
[nyataire
s'hi cou el pa i l'aire s'hi atempera,
i al voltant de les flames,
hi passen els hero's dels contes infantívols
i hi va teixint l'agulla una cançó igno-
[rada!''

Canteu-nos, en que sia el dolor. En la
vostra lira, esdevindrà igualment fortitud
i gràcia, i no negligireu la vostra missió
de poeta, car de tots els ressorts de l'àni-
ma humana podeu fer-ne brotar les belles
arestes de llum!

GRÀCIA B. DE LLORENÇ.

Quan sentiu algun català que es queixi de
la manca de patriotisme del nostre poble.
escometeu-lo així: Ja sou de la Protectora
de l'Ensenyança Catalana? I si la resposta
és negativa digueu-li que no té dret a bes-
cantar el poble.

L'Associació Protectora de l'Ensenyança
Catalana, ensenya a ésser home i a estimar
la pàtria. Cal que tot bon català l'ajudi.

U n a e s p i n a n o v a

Després d'una llarga temporada en què
les informacions telegràfiques de la premsa
argentina relatives als fets de la nostra
terra semblaven obeir a una consigna pan-
xacententista, com si la vida catalana es
concretés a l'èxit de l'Exposició Internacio-
nal barcelonina, ens sorprèn el 19 de juny
amb uns telegrams relatant els actes pú-
blics de separatisme esdevinguts a la capi-
tal de Catalunya en ocasió de l'arribada
del ministre d'afers estrangers d'Alemanya.

Es veu que les autoritats espanyoles no
sospitaven res i varen ésser agafades de
sorpresa, sense poder evitar unes demostra-
cions molt poc d'acord amb aquelles parti-
des de defunció de l'esperit català que el
govern espanyol s'ha preocupat d'escam-
par *urbi et orbi* tantes vegades.

Però, més interessants encara que aques-
tes informacions dels actes públics de se-
paratisme, ens semblen aquells telegrams
en què se'ns fa conèixer el viratge que està
fent la premsa liberal catalana, posant proa
cap al centre d'Europa, en comptes de con-
servar-la encarada cap a França.

En el transeurs de la passada guerra, els
partidaris dels aliats varem ésser una ma-
joria absolutíssima a Catalunya, fenòmen
molt explicable, car els imperis centrals es-
taven posseïts de l'esperit d'opressió, men-
tre que els aliats *deien* que lluitaven per la
lliure disposició dels pobles a viure la vida
llur, etc., etc.

Però va venir la pau, amb la derrota dels
alemanys, derrota molt més aparent que
efectiva, i els aliats varen perdre la memò-
ria dels ideals que havien dit sustentar. I
de la guerra ens en resta una França cen-
tralista a ultrança, una França de la qual
res de bo pot esperar-ne avui per avui Ca-
talunya.

A Alemanya, mentrestant, s'hi opera un
canvi espiritual, demoerantitzant-se el poble.

Demés, com que Aiemanya té drets minori-
tris a reclamar, ara és ella qui parla de
drets de petits pobles.

Es a dir, hi ha un germanisme de pre-
guerra i un germanisme de post-guerra.
Altres tant ocorre amb l'aliadofília.

Uns i altres corrents ideològics s'han in-
vertit, de manera que els corrents ideals
germànics d'avui s'acosten més a les idees
defensades per aquells més de deu mil ger-
mans nostres, morts tan generosament llui-
tant al costat dels aliats, que no pas, per
exemple, certs fets de la França d'avui, fu-
riosament centralista i dúctil a les sugges-
tions d'un govern tan antidemocràtic i
opressor com és el d'Espanya.

De manera que, en girar Catalunya el
seu esguard cap al centre d'Europa, no fa
altra cosa que un acte de conseqüència: el
desplaça cap a on s'han desplaçat els ideals
més afins als seus.

Però, per a França, que deu veure ale-
manys camuflats a tot arreu, l'aparent vi-
ratge de Catalunya serà probablement com
una espina nova, quelcom semblant a la d'
Alsàcia.

Catalunya ha estat fins avui excessiva-
ment generosa amb França. L'ha estimada
sense exigir reciprocitat, com refusant ven-
re la moneda amb què França li pagava.

Just és que la nostra terra es despregui
dels romanticismes excessius, de les devo-
cions que arriben al servilisme, a la tauja-
neria.

Som enemics dels maquiavelismes i de les
situacions equívokes; però també ho som
d'aquesta bonhomia exagerada, sempre dis-
posada al sacrifici, a cedir, sense exigir
compensacions.

La història de la nostra terra en va ple-
na dels perjudicis que aquest nostre defe-
cte racial ens ha ocasionat.

I. BOSC I ROMAGUERA.

Bells indrets de Catalunya.— Castell d'Escornalbou.

Fotog. "Ressorgiment", per Barnils.

L'home il·lusionari

Timoteu Papoc és un desenganyat de la vida. De molt jove va començar a comprendre que, segons com un hom s'ho miri, tot el que passa en els tràfecs quotidians, no té altre significat que seguir la comèdia i donar-li l'amenitat que sigui possible per fer-la interessant. Aquesta conclusió a què va arribar, en tant que no va tocar-lo al viu, va semblar-li una cosa enraonada.

Quan va donar a la seva vida un sentit pràctic, val a dir, que s'hi va posar a to, tot va canviar d'aspecte. Perquè no hi ha res més cru que l'haver-se de rabejar amb allò què es coneix, vulgues o no, per tal de seguir el tranc dels altres homes.

Perquè també va tenir les vel·litats pròpies de l'època en què va pertocar-li viure. L'afany de voler anar pel camí de l'èxit, de fer-se una benestança per al dia de demà...

Però, de seguida va haver-se de demanar: — Seré capaç de reeixir?... Li ballava pel cap que molts d'homes que l'havien precedit, i que s'havien esforçat amb tota l'ànima, ara ell els veia sense cap casa bastida, si fa no fa.

Segons és sabut, quan es ve al món ja es té dintre el cos l'ànima que ha de governar el caràcter de l'individu. Timoteu Papoc no era una excepció. D'aquí venien els seus dubtes. Perquè se sabia posseïdor d'un temperament una mica estrany, no creia gaire amb la lluita que anava a començar.

El seu inici, com la majoria de tots els inicis, va ésser més aviat falaguer. Això ell va atribuir-ho a què era el primer pas i, perquè la dosi de coratge que posseïa era verge. Després, a mesura que coneixia l'entrelligament feixue i trapella en què actuava, anava notant que el seu temperament dolc, d'home pastat per a d'altres coses de més pes, es rebel·lava. A Timoteu Papoc li era costós d'avenir-se a ésser un número en el gran abeller humà.

Per això va trobar la manera de no anar contra el seu caràcter. És clar que no va guanyar-hi res. Però, amb la seva resolució havia tallat un nus. El nus que volia lligar-lo per sempre més en els averanys tèrbols i utilitaris de la vida...

I de seguida va donar un tomb. Timoteu Papoc, que havia rebut la primera lliçó en l'escola que no té mestre, amb el seny característic que li era peculiar, va posar-se a cercar un camí que s'adigués amb ell mateix, que fes joc amb les seves qualitats d'home planer.

Les seves pretensions, a dir veritat, després del primer experiment realitzat van sofrir una forta minva. Sols pretenia trobar una avinentesa que li permetés, si més

no, de fer allò que no fos contrari al seu preconcebut tarannà.

I no va reeixir sinó a trossos. Ell, que creia amb el seu bon cor, li semblava mentida que li passés el que li passava. Va ésser que els homes, grans i petits, savis i ignorants, bons i dolents, tots tenien les mateixes dèries. Perquè així com Timoteu Papoc creia amb la seva bondat, així mateix els homes que vivien amb distints ideals creien amb la llur.

Veliàquí, doncs, per què Timoteu Papoc va desil·lusionar-se fins a l'extrem de dubtar per primera vegada del seu propi caràcter. Ell hauria volgut que totes les portes se li haguessin obert de bat a bat, sols perquè era un home de consciència recta... Però, això, no va aconseguir-ho. Va haver d'emmotllar-se a coses que repugnaven al seu cor tou.

Però, per poc temps. Si hagués transigit, si no s'hagués revoltat contra d'allò que hauria arribat a anul·lar-lo del tot, si que no hauria estat digne dels seus nets anteriors!...

Va desfer-se de tot el que podia fer-li tòrcer la seva vida immaculada. Per a aconseguir-ho va triar el camí més llarg. Vol dir que, si d'altres homes, en idèntiques condicions, en vuit dies ho haurien deixat tot enllestit, ell va fer que passessin mesos i mesos, a la bona de Déu; fins que el problema es resolgués amb perfecta parsimònia...

Quan el temps va obrar el miracle de deixar-lo lliure, el pessigolleig que, segons ell, li anava de llarg a llarg de la carenada, va calmar-li en sec. I un home que se sent asserenat bé pot considerar-se d'una categoria superior a la comuna.

I com que encara era jove, i tenia una deu d'experiència que feia feredat, Timoteu Papoc va seguir l'enlluernament de la política, com si en ella radiqués la fórmula adequada per a satisfer la seva set de bonesa.

S'hi va donar de ple. L'agrupació a la qual va adherir-se, aleshores estava molt pobra d'elements d'acció. Timoteu Papoc, vessant optimisme a raig fet, va ésser un puntal ferm en ocasió d'un esdeveniment. Els candidats de l'agrupació van guanyar la majoria.

Però Timoteu Papoc d'aquest triomf no va treure'n cap profit. És més: va servir d'esquer per a la seva ànima: va ésser la primera llambregada que va sorgir, tota plena de dubte. I és que fins en això va equivocar-se...

En comptes d'una agrupació d'homes sensats i patriotes va anar a parar a mans

d'uns disbauxats. Va constatar que no eren sinó uns marxants, perquè, a pesar del triomf assolit, no va tenir empatx en deixar-se fer la tupinada a canvi del que bonament van donar-los.

Encara li va fer l'ullet l'amor, que és la cosa suprema d'aquest món. Perquè diuen que, tard o d'hora, no hi ha ningú que se'n lliuri, Timoteu Papoc no havia d'ésser una excepció. I també va arribar-li el moment d'amar.

Però ell, en ésser davant d'aquest diu-guem-ne problema, com ja era un home de seny madur, va agafar-lo en un sentit que, si no curvilini, almenys n'hauria donat la impressió a qualsevol que hagués volgut ésser una mica perspicaç...

Per contra, li costava molt de creure amb la mala fe que, sovint, dringa en certs embadaliments femenins. Ell va donar-se a l'amor i no va fixar-se en allò que, a fi de comptes, podia succeir-li.

I com que era un tros de pa, el motiu del seu amor, a còpia de manyagueries i d'altres arts, que també són lícites quan es tracta de convèncer un home, va ésser prou astuta per xuclar-li un poc d'aquell cervell per molts conceptes digne de millor ventura.

Timoteu Papoc, tanmateix, va tenir temps per comprendre que allò no era per ell. Després de la primera marfuga, que va durar el necessari, quan va notar que ja era lliure de l'arrauxament, va donar per acabades les relacions.

En la seva ànima d'home sense grans complicacions, tants de tràngols hi havia acumulat un solatge espès, capaç d'entebolir-la i fer-la barroera com la dels altres homes del món. Però això no podia ésser possible. Timoteu Papoc era d'una pasta tan tova, tan feta a ésser somnolenta sense perill que, d'una guisa admirable, va allunyar-se'n.

L'home que havia passat per tants d'alts i baixos, que ja podia donar càtedra del que en realitat és el món, bé tenia guanyat allò que dona, mentre hom viu, fortitud per a fer-se enfora de les contingències malastrugues.

Es per això que el seu esperit ha restat sense màcula fins al dia d'avui. Perquè va defugir totes les situacions que el temptaven i li feien perdre la seva personalitat, ell encara és ell...

I des d'aleshores ençà, Timoteu Papoc és el prototipus de la paciència. Per a ell tot allò que surt de l'acompassat ritme de la vida que porta, no té cap interès. Per això ha arribat a una edat avançada que no té parió amb la dels homes que diàriament passen pel seu costat.

I el seu esperit roman serè, a la manera d'aquells barons d'altres temps que passen pel món amb un somriure als llavis.

J. GRAU-ELIES.

Teatre Català

«Dijous Sant», de J. M. de Segarra

La Secció d'Art Escènic del Casal Català, animada de bons propòsits en bé de l'art de la nostra terra i estimulada per un públic numerós que li és addicte, prossegueix amb èxit extraordinari la tasca de donar a conèixer als catalans de Buenos Aires les millors obres del nostre teatre pairal i aquelles que per llurs valors intrínseques han travessat les fronteres de llurs països originaris i han estat incorporades, mitjançant la traducció, al teatre català.

En el proppassat número ens complaïem a assenyalar el triomf aconseguit amb la representació de «La llotja» de J. M. Llàs-Raurell, un dels més novells, i ja eminent, autors de la nostra terra.

Avui ens cal remarcar l'èxit obtingut amb «Dijous Sant», poema en tres actes de Josep M. de Segarra, el fort dramaturg i un dels poetes més grans de llengua catalana, posat a escena amb tota cura el dissabte dia 29 del proppassat mes.

«Dijous Sant» és un drama punyent de la vida portat a l'escena per la mà traçada d'un dramaturg que sap on va. No és que vulguem dir amb això que En Segarra prefereixi acuirar-se amb els recursos efectistes abans de donar al públic una vera imatge psicològica dels seus personatges, no; l'autor de «Dijous Sant» sap endinsar-se en el cor del públic sense fer concessions ni renunciar als seus gustos estètics. Bona prova del que diem són els finals d'acte de «Dijous Sant». El públic no hi és recelamat; acaben sense truculències ni efectismes, senzillament, amb absoluta presència de part de l'autor d'allò que tants

cobegen, go és: l'esclat d'aplaudiments de l'auditori en cloure's la cortina. En Segarra poeta no cedeix cap punt al Segarra dramaturg. I això no solament ho trobem honest, sinó que creiem que ja és hora d'arreconar certs trucs escènics i certs recursos lícits que massa sovint fan passar gat per llebre.

La interpretació que trobà l'obra en els afeccionats del Casal, pot considerar-se, en conjunt, de notable, malgrat d'ésser escrita en vers. L'Oró va fer un «Joan» correcte i molt expressiu; En Lleonart un «Serní» excel·lent; En Gel, en «El caminant», molt segur, i En Teixidor i En Marquès van fer-se dignes de compartir amb llurs companys l'èxit aconseguit.

La senyora Arinyo de Marquès, a càrrec del paper d'«Estrella», va treure'n força partit, i la senyora Soler, qui tenia cura del personatge cabdal, va demostrar les seves innegables dots d'actriu, encara que potser en certs passatges de l'obra els versos d'En Segarra no trobaren en els seus llavis una dicció prou clara i expressiva, per bé que el talent de l'actriu guanyà sempre la simpatia del públic.

Després del poema es va representar la bonica comèdia en un acte d'En Pous i Pagès retolada «Un Cop d'Estat», per les senyores Soler i Arinyo, la senyoreta Costa i els senyors Gol, Tresserres, Massip i Cuello.

De la interpretació no podem fer-ne sinó elogis. En dir que tots ho feren com actors de professió ja està dit tot. L'auditori hi va riure a pleret.

«Nora», d'Enric Ibsen

El dissabte proppassat dia 13 va posar-se a escena aquesta bella producció dramàtica, traduïda al català per J. M. Jordà.

El repartiment de l'obra era aquest: *Nora*, senyora Ros de Martínez; *Cristina*, senyoreta M. Costa; *Marianna*, senyora Lleonart de Seras; *Elena*, senyoreta A. Reales; *Helmer*, Joan Gol; *Krogstad*, Joaquim Oró; *Doctor Rank*, A. Teixidor.

Les grans dificultats d'interpretació que presenta l'obra foren encarades amb una voluntat inexhaurible. La senyora Ros, en el personatge central, va comportar-se d'una fàiso realment exquisida en els dos primers actes. En el tercer, difícilíssim, va mantenir-se dintre uns límits de correcció i de comprensió dignes de lloança. En Gol ens va demostrar novament el seu talent escènic i l'amor que posa en el conreu d'aquest art. En el tercer acte va donar-nos

una impressió acabada del personatge Helmer. Molt bé En Teixidor, qui, en el final de l'escena del tercer acte entre Nora, Helmer i Doctor Rank, va guanyar-se una càlida ovació de l'auditori. L'Oró, les senyores Costa i Reales i la senyora Lleonart van cooperar a l'èxit del conjunt.

La vetllada va acabar amb l'execució d'unes quantes cançons catalanes pel tenor Biarnés, el bariton Queralto i la tiple Peiró del teatre Avenida.

El públic va aplaudir de gust tots els interpretadors.

—Obra de pròxima representació: «La dama enamorada», de Joan Puig i Ferrer. Dissabte dia 27 propinent.

—Per al dijous dia 18 estava anunciada la representació, en el teatre Avenida, de «Marina», cantada en català.

N.

Sant Benet de Bages.— Detall del Monestir.
Fotog. «Ressorgiment», per Barnils.

Juny

Juny, paraula consagrada,
mes de febre i de soroll,
amb tanta boira esquingada
i amb tanta pior de boll.

Mes de nafres i de mèrit,
i de blat i falç d'argent;
vella olor del Juny pretèrit
tan distint del Juny present.

Ens trobes cada vegada
amb un aire més submís,
passes d'una revolada
damunt d'un ramat ben gris.

Mes per això, Juny, no et pensis
que no ens dius res a les dents;
al fons de tots els silencis
treballen els pensaments.

Germans, seguim l'alegria,
no vulguem punxà amb raons
aquesta gran bogeria
de coets i de cançons,

però el pols de fe que resta
guardem-lo com un tresor!
Collim un ram de ginesta
i estrenyem-lo contra el cor!

JOSEP MARIA DE SEGARRA.

Juny, 1929.
(De «La Publicitat».)

Comentaris

UN ÈXIT DEL DICTADOR

Aquesta vegada seriem injustos si no ho reconeixéssim. En Primo de Rivera s'ha anotat un *poroto*, amb el vol camuflat del "Júpiter", l'hidroavió pilotat per En Franco i recollit pel vaixell "Eagle" prop les illes Azores.

Per bé que al final s'ha descobert tota la farsa, el dictador d'opereta ha aconseguit el que es proposava, ço és: cridar l'atenció del món i distreure el poble espanyol durant uns quants dies.

La història d'aquest afer és així: En Franco tenia de temps la idea de donar la volta al món. Mesos i mesos estigué planejant el seu raid fins que un dia va alçar-se amb el "Numancia" disposat a realitzar la prova. La màquina no li respongué i hagué d'entornar-se'n. No va desencorajar-se, però. Es posà de ferm a reparar l'avaria i a enllestir-ho tot per a un segon intent. La premsa mundial va esbombar durant uns quants dies la imminent sortida del "Numancia". Tot estava a punt. Hi havia, però, quelcom de misteri en l'ambient. Un bon dia, davant la sorpresa general, En Franco va elevar-se, però no pas amb el "Numancia", i amb rumb a les Azores, on, segons càlculs, havia d'arribar l'endemà al matí, després d'unes hores de vol.

Efectivament, l'endemà aparegué una nota oficial del govern donant compte d'haver acomplert Franco i els seus companys la primera etapa. De seguida, però, va córrer la versió que el "Júpiter" no havia arribat a destí i que no es tenien notícies del seu parader. L'ambient general va començar a omplir-se de neguit. En Primo va ajudar a estendre la inquietud dient als dos o tres dies que no confiava gaire en el salvament dels herois, mentre sortien vaixells i avions a explorar l'oceà en cerca dels aviadors. Anglaterra, Portugal, França i Itàlia van oferir-se. L'angúnia creixia per moments davant els resultats negatius de l'exploració. Passaven dies i els aviadors no eren trobats. Un temporal gran va obligar els exploradors a desistir de llur tasca humanitària. El món aleshores tingué la sensació que el "Júpiter" i els seus tripulants s'havien perdut del tot, engolits per l'immens oceà. Al setè dia de la seva sortida, el món enter va commoure's davant l'anunci d'haver-se trobat Franco i els seus companys. Un vaixell anglès, l'"Eagle", va trobar-los quan menys hom pensava, i va salvar-los.

De totes parts del món van arribar a Espanya missatges de felicitació. Durant quinze dies ningú no es recordava més que del salvament dels herois. En Primo de Rivera, satisfet, somreia per sota el nas. Es-

panya havia aconseguit atreure's l'atenció mundial, que era ço que es tractava de demostrar.

Tanmateix, però, com havem dit, els que no es deixen enlluernar per falsos miratges van veure aviat d'on venien els fils que feien moure la farsa. De seguida van llucar que l'accident havia estat provocat a posta. Que el vol fou ordenat pel govern amb instruccions precises i determinades.

Com es comprèn, sinó, que a darrera hora, amb l'excusa que els motors no funcionaven bé, suplissin el "Numancia" pel "Júpiter" després d'haver estat preparant aquell avió durant tants mesos? Com és possible aquesta substitució tan sobtada per un vol com el que es proposaven? Car d'ésser certes les falles en els motors, no podien ajornar la sortida per uns dies més, després de tants mesos de preparació? Ultra això, hi ha una munió de detalls que la premsa ha fet conèixer que posen al nu tota la farsa i la mentida de l'accident. Un germà de Franco, especialtzat en estudis d'aeronàutica, va ésser qui va donar la pista del parader dels aviadors. Quina casualitat, eh? També es deu a la casualitat el fet que trobant-se el "Júpiter" sense nord i en situació per demés compromesa, els tripulants no atinessin a fer funcionar l'aparell de radiotelegrafia i que quan tractaven de fer-ho la fatalitat va voler que els faltés combustible.

Tothom va meravellar-se, també, en saber que malgrat els set dies d'incomunicació amb el món, en ésser salvats els aviadors estessin tan tranquils, tan frescos i tan ben peixats. Tothom creia veure's fets una desgràcia, famèlies, els ulls sortint-los de les conques, extenuats, deprimits, sense habilitat de sostenir-se drets. Doncs no senyor: sortosament havien carregat provisions per 8 dies. Tanmateix és el comble de la previsió no us sembla per un vol de deu a dotze hores? Que han estat previsors ho demostra també un fet senzillíssim que tots els diaris han fet ressaltar: anaven proveïts d'aparells de pesca. En Franco, euita-corrents, ordenà, minuts abans d'emprendre el vol, que li portessin una canya de pescar.

I encara una munió de detalls més que no volem relatar per no fer massa llarga aquesta nota, entre els quals cal esmentar la tranquil·litat de les famílies dels aviadors quan tothom els donava per perduts i el fet que la senyora d'En Franco sostingués que pensava abraçar el seu espòs dintre el terme de 10 dies fixat per ell en acomiadar-se.

Ens sembla que no hi ha necessitat de dir res més per demostrar que l'afer de l'accident del "Júpiter" o "Dornier 16",

és una pura farsa; que tot ha estat pensat i meditat abans, per tal que el món girés els ulls envers Espanya i es condolgués de la dissort. Mentrestant En Primo de Rivera s'aurelova amb la palma del martiri i tothom es distreia d'allò que a la Dictadura li convé que el món no vegi o que hi faci els ulls grossos.

UN LAPSUS

Hom llegeix en els diaris de Barcelona:

"A proposta del tinent d'alcalde senyor Anton, la Comissió Permanent va prendre ahir el següent acord:

"Que per l'Alcaldia s'expedeixi una expressiva comunicació al diari bonaerense "La Nación", testimoniant-li l'agraïment de l'Ajuntament de Barcelona per l'homenatge que s'ha servit tributar a Espanya, mare de tantes nacions, com a l'altra banda de l'Atlàntic honoren la raça comuna, amb motiu del número extraordinari que ha editat referent a les Exposicions de Barcelona i Sevilla."

Aquest senyor Anton (Salas-Anton) es veu que no sap de què va. Tanmateix si ho sabés, no l'haurien pas fet regidor esquirol ni menys tinent d'alcalde. Perquè mi reu que felicitar a un diari per una cosa que no ha fet, es necessita tenir pa a l'ull. Ell devia sentir tocar campanes però no va poder situar l'oïda a l'indret d'on venien. El número extraordinari de "La Nación" de Buenos Aires a què vol referir-se, no fou dedicat a l'Exposició de Barcelona, sinó exclusivament a la de Sevilla, com és públic i notori. Aquest *lapsus* que hom podria disculpar als seus companys de consisteri, no té perdó de Déu, tractant-se d'ell, el senyor Salas-Anton, un home provinent del socialisme, versat en afers de caràcter internacional! Si tota la informació que posseeix al respecte és així!..

"La Nación" d'aquesta capial, en fer-se eco de l'acord de l'Ajuntament de Barcelona, va consignar solament que la felicitació era pel número extraordinari dedicat a l'Exposició de Sevilla. Pel que es veu, no volen honors que no els corresponguin.

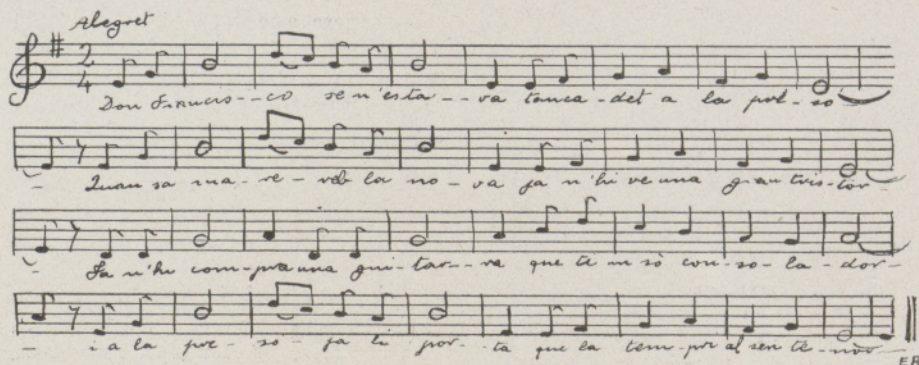
I ara que hi som posats, no està per demés consignar el fet suggestiu, d'haver dedicat "La Nación" un número extraordinari a l'Exposició de Sevilla i no a la de Barcelona, d'una importància aquesta cent vegades major. El motiu de l'actitud del diari argentí ens el podria explicar segurament el senyor administrador de l'esmentat rotatiu.

Tanmateix "La Nación" caigué dintre la conspiració del silenci, en el que es refereix a l'exigua propaganda per l'Exposició de Barcelona, que es féu entre els qui tenien obligació de propagar-ne la importància ací l'Argentina.

PENÍ.

Cançons populars de Catalunya

El poder del cant

Don Francisco se n'estava tancadet a la presó.
Quan sa mare rep la nova,
ja li ve una gran tristò.
Ja li compra una guitarra
que té un so consolador,
i a la presó ja li porta
que la templi al seu tenor.
—Quan l'haureu a to posada
cantareu una cançó.
—Quina cantaria, mare?
Quina cantaria jo?
—La que cantava el teu pare
la nit de l'Ascensió.
Don Francisco la cantava
amb un to enamorado.

Els ocells, així que el senten,
se paren per senti el so;
tots els patges de la reina
no saben cam'nar, no.
La reina s'ho escoltava
des del més alt miradó.
Ja pregunta a n'els seus patges:
—Qui és aquest cantadó?
—Aquest és el Don Francisco
que està tancat en presó. —
Ja respon així la reina:
—Per fill el voldria jo. —
Ja responia la infanta:
—Per marit, mare, el vull jo. —
La reina mana als seus patges
que el treguin de la presó.

N o t í c i e s

*** LES ACTIVITATS DEL SENYOR CAMBÓ

No ens pensem pas fer cap descobriment en remarcar la movilitat i el dinamisme extraordinaris de Francese Cambó. El nostre deure informatiu ens obliga, però, a consignar-ho una vegada més.

Durant la seva curta estada a Buenos Aires el senyor Cambó ha demostrat una activitat extraordinària. Tanmateix no és home que perdi el temps. Dintre l'esfera dels negocis que l'han portat ací ha realitzat una tasca intensa: visites al president de la república, als ministres, a l'intendent de la capital, al governador de la província, a l'intendent de La Plata i al d'Avellaneda; inauguració de la superusina de la Chade en el port nou; festa de repartiment de premis als anties emplets de la companyia d'electricitat; assistència a demostracions d'afecte i banquets diversos que li han ofert els homes de negocis del país; visita i lunch en el Centre Català, etc., sense comptar la tasca de direcció i endegament de les coses de la Chade, la compra d'una altra companyia d'electricitat, els afers relacionats amb les plantacions de

fornium i l'explotació d'aquest important negoci en el país.

El nostre punt de vista referent al problema català, tan diferent del seu, no ens ha de privar, però, de reconèixer l'enorme capacitat de treball i d'intel·ligència d'aquest home extraordinari que es diu Francese d'A. Cambó i Batlle, català, fill de Besalú qui, després d'haver complert la seva tasca, sortí de retorn a la pàtria el dia 10 de proppassat.

*** CONCERT DE BENEFICENCIA

L'Orfeó Català, requerit per una comissió integrada per autoritats i veïns de la ciutat d'Avellaneda, va donar un concert en aquella localitat el proppassat dia 4, en el teatre Roma.

Heu's ací el programa que va executar:

“La nostra dansa”, sardana (Sunyer); “Flors marçides” (Slaviansky); “Vidallita” (Massa); “La filadora” i “Els tres tambors” (Vives); “Per tu ploro”, sardana (Ventura); “Motet, op. 102” (Bach); “Ei ujnem” (Slaviansky); “Adéu, germà meu” (Walreant), i “La sardana de les monges” (Morera).

Sota la intel·ligent direcció del seu mestre Ernest Sunyer, l'Orfeó va causar una impressió agradabilíssima al públic, poc acostumat a aquesta mena d'audicions corals. La massa de cantaires del Casal Català va comportar-se de faiso correcta en la interpretació de les obres.

El producte del festival anava destinat a favor de la Sala de Primers Auxilis de Wilde.

*** L'ORGANITZACIÓ SEPARATISTA

Els catalans de Tucumán acaben de constituir un comitè separatista català.

El nou organisme ha estat retolat amb el nom de “Pàtria Nova” i té per missió, com tots els altres que hi ha constituïts a l'Argentina, la propaganda dels ideals d'independència catalana i l'ajut a tot allò que tendeixi a accelerar-la.

Constitueixen el directori de “Pàtria Nova”, homes de reconeguda solvència patriòtica.

Signi benvingut el novell organisme i ja sap que pot comptar amb RESSORGIMENT en tot allò que tingui per finalitat la cultura i la llibertat integral de la nostra pàtria.

Sabem, també, que entusiastes catalans de Santa Fe tenen la idea de constituir un comitè semblant i que treballen fa algun temps en aquest sentit. Tan de bo poguem donar aviat la notícia de la seva constitució.

*** LA PROTECTORA A CÓRDOBA

La Comissió Delegada de l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana a Córdoba està preparant la celebració d'un festival extraordinari a benefici dels fins que persegueix la benemèrita institució.

El Club Català d'aquella ciutat ha ofert per a la Festa de la Protectora el seu local social i tots els seus elements, amb absolut desinterès.

Un conjunt notable d'afecionats té en assaig per l'esmentada festa la preciosa obra en tres actes, joia del teatre català, “Don Gonzalo, o l'orgull del gee”.

Tot fa preveure que la Festa de la Protectora a Córdoba, esdevindrà un èxit memorable.

*** ELS CATALANS DE ROSARIO

Amb motiu de la festa pàtria argentina el Centre Català de Rosario va celebrar una vetllada teatral que va tenir un gran èxit.

Es representà la vigorosa producció en tres actes de l'insigne Ignasi Iglésies, “El cor del poble”, que va trobar uns interpretadors conscients en la senyora Moltó i els senyors Cort, Potau, Vives, Mas i Rius.

La funció fou dedicada pel Quadro Escènic als components de l'Schola Orfeònica.

El públic es mostrà molt satisfet de l'obra i va aplaudir amb entusiasme a tots els que hi van prendre part.

Durant la vetllada el representant d' "El llibre català al Plata" va fer una exposició de llibres amb èxit de venda molt remarcable.

Creiem que és una bona idea, que haurien de fer-se seva totes les entitats catalanes, per la difusió del nostre llibre.

*** DE MENDOZA ESTANT

Sota el patrocini del Centre Català i de l'Associació Mutual Catalana "Germanor", la Comissió de Senyores de l'Associació Catalana de Beneficència va organitzar un festival a profit de les víctimes dels terratrèmols de Villa Atuel.

Hom va representar el bell idil·li dramàtic en dos actes de Santiago Russinyol "El pati blau", el qual va trobar una excel·lent interpretació en la senyora Mas d'Alsina, senyoretas Rovira (C. i T.), Martorell (A. i F.), i Manén, i els senyors Cuarella-Caulús, Farrés-Sastre i Fornés-Bou.

El Cor del Centre Català que anima i dirigeix la professora Icart de Rodríguez va cantar d'una fairsó exquisida, "Cant a la senyera" (Millet), "El mariner" "La

pastoreta" i "Marianneta" (populars), "Marxa de les banderes" (Dalcroze), "Cançó del taper" (Casademunt), i l' "Himne a Barcelona" de Martínez-Valls. Fou una vetllada esplèndida, la qual va

constituir un èxit artístic i, al mateix temps, financer. El benefici fou de \$ 316.

Cal felicitar els organitzadors per la generosa idea que tingueren i per la feliç realització i resultats de la mateixa.

Pro-Font a Ignasi Iglésies

A continuació publiquem la llista dels firmants de les fulles 1083 i 1084 que han estat a càrrec del Club Català de Córdoba. La recaptació ha donat un resultat total de \$ 64.50 que havem rebut amb les fulles.

Heus ací els noms dels que hi han contribuït:

Joan Rabassa, Maria T. A. de Rabassa, Josep Capell, Joan Martí, Angel Puigdomènech, Ramon Padró, Ramon Padró-Pascual, Carles Padró-Pascual, Eduard Padró-Pascual, Pere Massana, Ernest Soler, Francesc Sabaté, Josep Pagan, Albert Muntó-Colominas, Joaquim Ferrer, Vicens Almirall, Joan Albó, Josep Badiella, Alfons Montserrat, Angel Sagués, Lleó Reig, Josep Vila, Juli Iglésies, Ramon Mata, Pau Iglésies, Dímas Ferrer (fill), Casimir Soler, Jaume Calls, J. Huespe, N. Güell, Ramon Puigjané, Josep M. Vives, Jordi Tabor, Elvira S. Masana, Miquel Mereb, Rosend Gaetan, Albert Mielcarek, Miquel Plans, Manel Puigdel·lívols, Lluís Joan Ra-

bassa, Jordi Muntó-Sayol, Armand Parés, Madrona Bernadàs, Maria Almirall, Paquita Rabassa, Enric Boixadós, Lola Puigdel·lívols, Miquel Orpí, Josep Montserrat, Anton Alabau-Sanz, Joan Simó, Roland Aïrut, Tomàs Fenoll, Jacint Güell, Pilar Ferrer, O. Mansur, Ricart Garriga, Agustí Garc'a, Antonia P. de Reig, Lola Pujol de Mielcarek, Berta de Mata, Josep Sagalà, Francesc Mesquida, Francesc Sayol-Cantarell, Elvira de Muntó, Vicens Almirall (fill), Pepa Prat de Martí, Rcsa Rabassa, Sofia de Puigdomènech, Jaume Padró, Cristina d'Orpí, Lluís Juriol, Antoni Farreras, Joan Samper, Antoni Camar, Josep Mingot, Ramir Montserrat, Esperança Salvat, Lola B. de Picó, M. Guincher, Lluís Alabau, B. Pujol-Ventura, Francesc Boixadós, Ernest Mateu, F. Usubriaga, Carme P. de Padró, Josep Vila-Maleras, Albert Boixadós, Lluís Almirall, Ricart Martí, Bonaventura Capell, Oscar Puigdel·lívols, Coloma A. de Padró, Ventura Montserrat, Marta de Juriol i Dolors Juriol.

TALLER DE JOIERIA

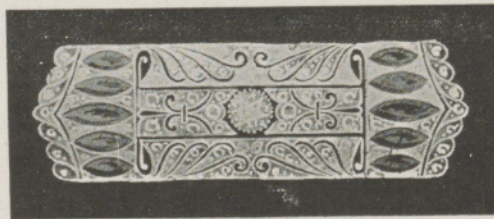
Libertad 145 - 2.^{on} Pis

Unió Telef. Mayo, 7100

Assortit complet
d'alhages de totes
classes a preus
d'ocasió.

ACORDEM
CRÈDITS

Perles
ROSSE GIOR
la millor imitació coneguda.

Gran Assortit en:
COLLARETS
SAUTOIRS
POLSERES, ANELLS, etc.

Aquesta casa va guanyar amb l'stand que tenia a l'Exp. Comunal d'Arts i Indústries darrerament celebrada, un Gran Premi, medalla d'or i 1000 \$.

Confiteria Catalana

Cerrito, 143

Unió Telefónica 4571, Rivadavia
Coop. Telefónica 2918, Central

B^{mé} Mitre 2248

Unió Telefónica 8809, Mitre
Coop. Telefónica 2919, Central

Nova Sucursal:

Sarmiento 850

Provin el saborós

Postre BARCELONA

és abundant i exquisit

SERVEI PER A CASAMENTS I FESTES EN GENERAL

VI D'ALELLA

Neules

**Xampany
Codorniu**

ESTUDI

DEL

Dr. Monner-Sans

ADVOCAT

435, Uruguay, 435

6è pis, dep. K.

Buenos Aires

U. Telef. 37, Rivadavia. 0203

Assumptes jurídics a la capital i a l'interior,
a Espanya i a la República O. del'Uruguai

FARMACIA CATALANA

DEL DOCTOR VILAR

LABORATORI D'ANALISIS I ESTERILITZACIONS

S'atenen demandes per a la campanya, fent-se els enviaments
amb tota regularitat, abonant l'import de la comanda

GARANTIA ABSOLUTA DE TOTES LES PREPARACIONS
Venem AIGUANAF compost

ALSINA, 1202, CANTONADA SALTA

Unió Telef. 3305, (Rivadavia)

BUENOS AIRES

Apiari FLOR de ROMERO

Enviant \$ 1.50 rebreu a correu
seguit un paquet que conté un quiló de
Caramels de Mel o de Mel i Xocolata
SÓN D'UN GUST EXQUISIT

Josep Ramoneda

Abellers;
Colonia Alvear
Mendoza, F. C. P.

Medrano, 461
Buenos Aires
U. T. 67, Mitre 3026

MATALASSOS a l'estil català
(REFORMA I VENDA)

Gran assortit de tot el que pertany al ram
Encàrrecs per carta o personalment

D. VALLBONA

PAVON, 4125
BUENOS AIRES

"La Casa de los Tornillos"

Tot allò necessari per a
Foradar, Roscar i Rectificar

CARGOLS de FERRO BULONS per a AUTO
i BRONZE per a ME- MOBILS de TOTES
TALLS. FILFERRO d' MARQUES.
ACER per a RESSORTS. FIBRA en XAPES i
PEDRES d' ESMERIL. BARRES.

Joan Russinyol
BUENOS AIRES

SARMIENTO 1517

Unió Telef. 38, Mayo 1353
Unió Telef. 38, Mayo 6799
Coop. Telef. Central, 1350

Fàbrica de Camises "La Esmeralda"

ENRIC RODÓ

ESMERALDA, 492

Sucursal: Corrientes, 1260
Buenos Aires

**Venda directa
al consumidor.**

Per CAMISES de resultat ex-
cel·lent: Per gènere de punt
Català i per tota mena d'ar-
ticles de Camiseria, visiteu
sempre "La Esmeralda."

"Bodegas RESPLANDOR"

■ ■ ■ (Pagès, Aymerich i Cia., MENDOZA) ■ ■ ■

CATALANS: Proveu el vi RESPLANDOR.

La seva indiscutible popularitat radica en el seu
bon gust i en la seva qualitat immillorable.

Únics representants a Buenos Aires:

ROVIRALTA i Cia.

1247, Campichuelo, 1249

Un. Telef. 1446, Chacrita